

Η Εκπαιδευτική Σύμπραξη για την Κοινωνική Ένταξη μέσα από το Έργο: ELSITO

για την Ομάδα Ειδικού Ενδιαφέροντος για την Κοινωνική Ένταξη του Συλλόγου Ελλήνων Εργοθεραπευτών

ΝΙΚΑΚΗ ΙΩΑΝΝΑ¹
ΜΠΟΓΕΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ²

Λέξεις-κλειδιά: κοινωνική ένταξη, ευρωπαϊκό πρόγραμμα Grundtvig, ELSITO, δια βίου μάθηση

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ομάδα Ειδικού Ενδιαφέροντος για την Κοινωνική Ένταξη του Συλλόγου Ελλήνων Εργοθεραπευτών υλοποιεί για τα έτη 2009 - 2011 το Εκπαιδευτικό Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Grundtvig με θέμα την Μάθηση για την Κοινωνική Ένταξη μέσω του Έργου ELSITO (Empowering Learning for Social Inclusion Through Occupation).

Κεντρικός άξονας του προγράμματος είναι η ανταλλαγή εμπειριών ζωής και μάθησης για την κοινωνική ένταξη μεταξύ των ευρωπαϊών εταίρων στους οποίους συμπεριλαμβάνονται, εργοθεραπευτές, επαγγελματίες και λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Το παραπάνω συμβαίνει μέσα από την ανταλλαγή αφηγήσεων, ενδεικτικών προγραμμάτων και δράσεων για την κοινωνική ένταξη και μέσω των κοινών ισότιμων εμπειριών που βιώνουμε στα εκπαιδευτικά ταξίδια και στις δραστηριότητες του προγράμματος. Κοινός μας στόχος είναι να μάθουμε τις διαδικασίες, τα προγράμματα και τα βήματα που οδηγούν από τον αποκλεισμό στην κοινωνική ένταξη καθώς και τον μοναδικό ρόλο που έχει σε αυτή τη διαδικασία το άτομο, η εργοθεραπεία, τα προγράμματα, η κοινότητα.

Τον Δεκέμβριο του 2008 δημιουργήθηκε η Ομάδα Ειδικού Ενδιαφέροντος για την Κοινωνική Ένταξη (εφεξής ΟΕΕΚΕ) στο Σύλλογο Ελλήνων Εργοθεραπευτών. Μέλη της ομάδας μπορούν να γίνουν εργοθεραπευτές και λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Στόχοι της ομάδας είναι:

- η προώθηση της ένταξης των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων
- η προώθηση του δικαιώματος στις ίσες ευκαιρίες
- η εξερεύνηση του ρόλου της εργοθεραπείας και του εργοθεραπευτή
- η προώθηση και η στήριξη νέων προγραμμάτων.

Οι στόχοι και οι δραστηριότητες της ομάδας θα ορίζονται και θα διευρύνονται ανάλογα με την αλληλεπίδραση και τη συμμετοχή των μελών της.

Στις δραστηριότητες της ομάδας περιλαμβάνονται βιβλιογραφική ανασκόπηση, ομαδικές συζητήσεις και ανταλλαγή εμπειριών, οργάνωση και συμμετοχή σε ημερίδες, παρουσιάσεις καθώς και καταγραφή των εμπειριών.

¹ Εργοθεραπεύτρια

² Εργοθεραπευτής

Τέλος τα μέλη της ΟΕΕΚΕ συμμετέχουν μέσω του **ευρωπαϊκού προγράμματος Grundtvig στην εκπαιδευτική σύμπραξη ELSITO (Empowering Learning for Social Inclusion Through Occupation)**.

Στη σύμπραξη αυτή συμμετέχει ο Σύλλογος Ελλήνων Εργοθεραπευτών (όπου είναι και ο κύριος συντονιστής), ο οργανισμός για την ψυχική υγεία GGZ in Geest partner Vumc, Άμστερνταμ, Ολλανδία και το τμήμα Εργοθεραπείας του Hogeschool-Universiteit Brussel, Βρυξελλές, Βέλγιο. Τέσσερις ακόμα φορείς συνεργάζονται για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος οι οποίοι είναι: Rusenski Universitet "Angel Kanchev", Ruse, Βουλγαρία, Fundacio Universitaria Balmes, Vic, Ισπανία, University of Teesside, Ηνωμένο Βασίλειο, και το ευρωπαϊκό δίκτυο Εργοθεραπείας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (European Network of Occupational Therapy in Higher Education, ENOTHE). Οι έλληνες εταίροι στο πρόγραμμα είναι το κέντρο εργοθεραπείας του Δήμου Ηρακλείου Αττικής, το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ) και η Πανελλήνια Ένωση για την Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση και Επαγγελματική Επανάταξη (ΠΕΨΑΕΕ). Η σύμπραξη έχει διάρκεια δύο χρόνια από τον Αύγουστο 2009 μέχρι τον Ιούλιο 2011.

Στόχος του ELSITO είναι να συμβάλει στην κοινωνική ένταξη των ατόμων με την εμπειρία της ψυχικής νόσου, των μεταναστών και των προσφύγων. Συγκεκριμένα, σκοπεύει στην ανταλλαγή εμπειριών από ήδη υπάρχοντα προγράμματα, στην αναγνώριση και περιγραφή καλών πρακτικών και στην ανάπτυξη νέων προγραμμάτων και δραστηριοτήτων στην κοινότητα στα οποία θα εμπλέκονται άτομα από ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Η κύρια φιλοσοφία του προγράμματος είναι η ισότιμη εμπλοκή των επαγγελματιών και των ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας στην εκπαιδευτική διαδικασία. Όλα ανεξαρτήτως τα μέλη, έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις, τα ίδια δικαιώματα και μοιράζονται τις ίδιες συνθήκες διαβίωσης κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών συναντήσεων.

Στις δράσεις των μελών συμπεριλαμβάνονται: η δημιουργία ιστοσελίδας ως σημείο αναφοράς για ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών (<http://www.elsito.net>), η δημιουργία ενός εντύπου που θα περιλαμβάνει τα αποτελέσματα του ELSITO, η συμμετοχή σε ημερίδες - συνέδρια και η δημιουργία αμοιβαίων εμπειριών μάθησης. Οι εμπειρίες αυτές προέρχονται από τις εκπαιδευτικές επισκέψεις των μελών στις υπόλοιπες χώρες- μέλη όπου μαζί μαθαίνουμε να τα-

ξιδεύουμε, να συζητάμε για τα προγράμματά μας και να αναγνωρίζουμε μαζί τα σημεία ενός προγράμματος που επιτυγχάνει πραγματικά την ένταξη στην καθημερινή ζωή της κοινότητας. Μέσα από αυτή τη διαδικασία μπορούμε και να αναπτύξουμε νέες δράσεις στην εργασία μας με στόχο την κοινωνική ένταξη.

Ένα δυναμικό εργαλείο για τα μέλη της ομάδας είναι οι αφηγήσεις. Με τη χρήση διαφόρων τρόπων αφήγησης (κείμενο, τραγούδι, ποίημα, κολλητάζ, φράσεις, εικόνες, κόμικ, βίντεο, αντικείμενα) τα μέλη της ομάδας μπορούν να εκφράσουν τις εμπειρίες τους από τις συναντήσεις, τί έμαθαν μέσα από αυτές, τους προβληματισμούς τους, τί αντίκτυπο έχει στη ζωή και στην εργασία τους και πως μπορεί να εφαρμόσουν νέα προγράμματα ή να τροποποιήσουν τις συνθήκες εργασίας τους που εμποδίζουν στην καλή τους πρακτική.

Οι δράσεις της ομάδας που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί είναι οι εξής:

- παρουσίαση του προγράμματος στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εργοθεραπείας, Νοέμβριος 2009,
- παρουσίαση του προγράμματος στο Συνέδριο για τις Επάρκειες για την Καταπολέμηση της Φτώχειας-COPORE Conference (Competences for the Poverty Reduction), Απρίλιος 2010
- παρουσίαση του προγράμματος στο 15ο Παγκόσμιο Συνέδριο Εργοθεραπείας, Χιλή, Μάιος 2010.
- δημιουργία ιστοσελίδας <http://www.elsito.net>
- πρώτο εκπαιδευτικό ταξίδι στο Άμστερνταμ Μάρτιος 2010
- δεύτερο εκπαιδευτικό ταξίδι στην Αθήνα Ιούνιος 2010.

Πρώτη εκπαιδευτική συνάντηση, 17-21 Μαρτίου 2010, Άμστερνταμ, Ολλανδία

Στο εκπαιδευτικό ταξίδι στο Άμστερνταμ συμμετείχαν συνολικά 16 άτομα εκ των οποίων 9 είναι εργοθεραπευτές και επαγγελματίες ψυχικής υγείας και 7 λήπτες υπηρεσιών. Τα μέλη των ομάδων συνδύασαν το ταξίδι με την γνωριμία με άτομα από άλλες χώρες της Ευρώπης, καθώς επισκέπτονταν διάφορα προγράμματα. Πιο συγκεκριμένα οι επισκέψεις τις πρώτες μέρες συμπεριέλαβαν την κοινωνική εταιρία DePrael στην οποία συμμετέχουν ενεργά λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας τόσο στην διοργάνωση όσο και στην εφαρμογή και λειτουργία των προγραμμάτων. Επίσης, τα Healthy Bite και Networktabel τα οποία είναι προγράμματα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες της κοινότητας.

Την επόμενη μέρα τα μέλη χωρίστηκαν σε δύο ομάδες: η πρώτη ομάδα επισκέφθηκε ένα κοινοτικό κέντρο για την ενίσχυση της γειννίας στις συνοικίες όπου μαγείρεψαν όλοι μαζί και η δεύτερη ομάδα επισκέφθηκε το clubhouse Waterheuvél όπου όλοι μαζί έκαναν μία σύνομη περιήγηση στην πόλη. Την ίδια μέρα το απόγευμα πραγματοποιήθηκε ένα εργαστήριο ανάμεσα στα μέλη του ELSITO με θέμα την Κοινωνική Ένταξη και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό. Η ένταξη έχει δύο μέρη: ένα αντικειμενικό όπου είναι η συμμετοχή σε μια δραστηριότητα και το δεύτερο είναι προσωπικό: αν νιώθεις ενταγμένος ή όχι. Μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες και συζήτηση τα μέλη είχαν την ευκαιρία να εκφράσουν την άποψη τους και να μοιραστούν εμπειρίες τους.

Χαρακτηριστικά ανέφεραν:

“Ένταξη σημαίνει να ακούγεται. Να έχεις ευκαιρίες και επιλογές. Να νιώθει κανείς ασφαλής στο περιβάλλον του. Να έχεις αρκετό χώρο. Με το να ανήκεις και να συμμετέχεις. Να επικοινωνούν μεταξύ τους οι γενιές”.

“Μπορεί να σημαίνει διαφορετικά πράγματα για το κάθε άτομο μέσα στο χρόνο. Αν κάποιος έχει να βγει από το σπίτι του για αιώνες, με το να περάσει το κατώφλι του σπιτιού του νιώθει ότι είναι ξανά μέρος της κοινωνίας. Αργότερα, θα θελήσει να πάει για έναν καφέ. Έτσι λοιπόν η ένταξη είναι εξελικτική”.

“Ο αποκλεισμός είναι σαν να είσαι σε μια γυάλα κλεισμένος ή σαν να είσαι έξω από το παράθυρο ενός αεροπλάνου. Μπορεί κανείς να δει αλλιά δεν μπορεί να είναι μέρος αυτού. Μπορεί κανείς να αποκλειστεί λόγω γλώσσας ή επειδή δεν ξέρει τί να κάνει”.

“Ποιάς αποφασίζει ποιος είναι ενταγμένος και αποκλεισμένος; Έχει σχέση με τους γύρω μου αλλιά μπορώ και ο ίδιος να αποκλεισώ τον εαυτό μου”. “Δεν μπορεί να πει κανείς με σιγουριά πάντα αν νιώθει ενταγμένος ή αποκλεισμένος”.

“Πρόκειται για μένα και τους γύρω μου. Οι αλλιοι φτιάχνουν κανόνες και νόρμες και εγώ αποφασίζω τί θέλω να κάνω – Τα όρια μεταξύ αυτών είναι συνεχώς κινούμενα”.

Η δραστηριότητα αυτή έκλεισε με μαγείρεμα εθνικών συνταγών και δείπνο με την συμβολή όλων των χωρών - μελών στην δημιουργία του. Η τελευταία δραστηριότητα της πρώτης συνάντησης ήταν το δείπνο στο σπίτι μιας εργοθεραπεύτριας, όπου όλα τα μέλη έφαγαν μαζί και ανανέωσαν το ραντεβού τους για την Αθήνα...

Δεύτερη εκπαιδευτική συνάντηση, 3-6 Ιουνίου 2010, Αθήνα, Ελλάδα.

Στη δεύτερη συνάντηση στην Αθήνα συμμετείχαν συνολικά 20 άτομα εκ των οποίων 11 ήταν εργοθεραπευτές και επαγγελματίες ψυχικής υγείας και 9 λήπτες υπηρεσιών. Θέμα της συνάντησης ήταν η Κοινωνική Ένταξη στον ελεύθερο χρόνο, έτσι με την άφιξη των μελών στην πόλη πήγαμε όλοι μαζί για φαγητό και γνωριμία στο κέντρο της Αθήνας. Τη δεύτερη μέρα πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στο τμήμα Εργοθεραπείας και στον ΚΟΙΣΠΕ του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής όπου τα μέλη είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τα εθνικά συστήματα υγείας με έμφαση στην ψυχική υγεία, να συζητήσουν στο καφέ (όπου εργάζονται λήπτες υπηρεσιών) τους προβληματισμούς τους για τα νομικά ζητήματα που διέπουν τους Συνεταιρισμούς καθώς και τις δυσκολίες στην εύρυθμη λειτουργία τους. Το ίδιο απόγευμα τα μέλη του ELSITO ήταν προσκεκλημένοι του κέντρου εργοθεραπείας στο δήμο Ηρακλείου Αττικής. Μετά την υποδοχή από το δήμαρχο, κο. Σταύρο Γεωργόπουλο, τα μέλη του Α' ΚΑΠΗ παρουσίασαν τις ομάδες ελεύθερου χρόνου που λειτουργούν και προετοίμασαν ένα ευχάριστο γεύμα για όλους μας. Τα μέλη του ELSITO είχαν την ευκαιρία να ζήσουν μια έντονη πολιτισμική βραδιά. Την επόμενη ημέρα επισκεφτήκαμε το κέντρο ημέρας της ΠΕΨΑΕΕ όπου τα μέλη του υποδέχθηκαν τους επισκέπτες και πραγματοποίησαν ένα εργαστήριο με θέμα τα 'μέρη που μου αρέσει να περνάω τον ελεύθερο μου χρόνο', παρουσιάζοντας και ένα αντικείμενο που αντιπροσωπεύει τον τόπο αυτό.

Το ίδιο απόγευμα τα μέλη του ELSITO χωρίστηκαν σε μικρές ομάδες και πραγματοποίησαν επισκέψεις σε μέρη πολιτισμικού ενδιαφέροντος και κατέληξαν για φαγητό σε μια παραδοσιακή ταβέρνα όπου δοκίμασαν ελληνικές συνταγές.

Την τελευταία μέρα στο Νοσοκομείο Ημέρας του ΕΠΙΨΥ πραγματοποιήθηκε ένα εργαστήριο για την κοινωνική ένταξη και τον ελεύθερο χρόνο. Οι αφηγήσεις των μελών πυροδότησαν μια έντονη συζήτηση, η οποία συνεχίστηκε σε μικρές ομάδες. Οι ομάδες αυτές έπρεπε να συζητήσουν και να καταγράψουν τους παράγοντες που επηρεάζουν την ένταξη σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου σε σχέση με το ίδιο το άτομο, την δραστηριότητα που επιλέγει και το είδος της υποστήριξης που έχει ανάγκη, που σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να είναι από ένα θεραπευτή.

Χαρακτηριστικά ανέφεραν:

“Μου αρέσει να πηγαίνω σε δραστηριότητες που γνωρίζω και άλλα άτομα από πριν. Καμιά φορά όμως, είναι επίσης καλό είναι να είσαι και με άλλους ανθρώπους”.

“Αυτό που με δυσκολεύει πιο πολύ είναι ότι δεν υπάρχουν αρκετές δραστηριότητες στην κοινότητα”.

“Θα ήθελα οι δραστηριότητες να είναι ευέλικτες”.

“Θέλω να νιώθω ίσος προς ίσους. Θέλω όλοι να έχουμε την ίδια μεταχείριση, τα ίδια προνόμια και υποχρεώσεις”.

“Αυτό που μου λείπει από την κοινότητα είναι η κάλυψη των αναγκών μου για χώρο. Να μπορώ να βρω ένα μέρος και να περάσω λίγο χρόνο με τον εαυτό μου χωρίς να με ενοχλούν οι άλλοι”.

Το ίδιο απόγευμα τα μέλη του ELSITO πήγαν σε μια παραλία της Αττικής όπου είχαν την ευκαιρία να κάνουν μπάνιο και να παίξουν κάποια τοπικά παιχνίδια που είχαν προετοιμαστεί από όλες τις χώρες - μέλη. Η τελευταία δραστηριότητα αυτής της συνάντησης ήταν και πάλι γεύμα σε ψαροταβέρνα όπου πολλὰ από τα μέλη είχαν την ευκαιρία να δοκιμάσουν θαλασσινά φαγητά για πρώτη φορά στη ζωή τους, να συζητήσουμε για τις εμπειρίες που είχαμε αυτές τις τέσσερις μέρες και να αποχαιρετιστούμε, ανανεώνοντας το ραντεβού μας στην επόμενη εκπαιδευτική συνάντηση.

Επερχόμενες δράσεις

- Τα μέλη του ELSITO θα πραγματοποιήσουν την τρίτη τους εκπαιδευτική συνάντηση στο Leuven του Βελγίου στις 24-27 Νοεμβρίου 2010.

- Τον Μάρτιο 2011 θα πραγματοποιηθεί εργαστήριο για εργοθεραπευτές στην Αθήνα με τη συμμετοχή των μελών της σύμπραξης με θέμα την κοινωνική ένταξη.

- Τον Σεπτέμβριο του 2011 θα δημοσιευτεί και θα διανεμηθεί το έντυπο με τα αποτελέσματα του ELSITO.

Το έντυπο αυτό θα περιλαμβάνει :

- Μια περιγραφή του ELSITO.
- Θεωρία και αναστοχασμό με παραδείγματα γύρω από την κοινωνική ένταξη.
- Συμμετέχοντες σε κοινοτικά έργα - Tips, προτάσεις.
- Οι διαδικασίες μάθησης (πως μαθαίνουν προσωπικό και λήπτες).
- Οι επάρκειες (competences) που απαιτούνται (από όλους)
- Οι αφηγήσεις ως βοήθεια για την εκμάθηση και κατά τη διάρκεια της ανάρρωσης. Εισαγωγή και Παραδείγματα.
- Παραδείγματα καλής πρακτικής.

Προγράμματα ή δράσεις που αποδεικνύουν καλή πρακτική στην κοινωνική ένταξη

Η κοινωνική ένταξη αποδεικνύεται όταν όλα τα μέλη μιας κοινότητας συμμετέχουν ως ενεργοί πολίτες στα έργα ή στις καθημερινές δραστηριότητες της κοινότητάς τους. Αυτά συμπεριλαμβάνουν παραγωγικές, ψυχαγωγικές, κοινωνικές, δημιουργικές και/ή πολιτικές δραστηριότητες ή έργα. Η 'κοινότητα' μπορεί να είναι όλοι οι άνθρωποι που ζουν σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, ή μπορεί να είναι τα μέλη μιας οργάνωσης, συλλόγου ή ομάδας (π.χ. ένας αθλητικός σύλλογος, μια τοπική χορωδία). Προγράμματα ή δράσεις που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη συνήθως βρίσκονται στην κοινότητα, και οργανώνονται σε μια συνεργασία μεταξύ του προσωπικού, των ληπτών των υπηρεσιών και των μελών της κοινότητας. Συχνά χρησιμοποιείται ο όρος 'εκπαιδευτικοί συντάκταιροι' (learning partnership) ώστε να τονίζει ότι το κάθε μέλος της κοινότητας φέρνει στις δραστηριότητες της κοινότητας την μοναδική του προσφορά, και ότι όλα τα μέλη της κοινότητας εμπλέκονται σε μια συνεχιζόμενη διαδικασία μάθησης και ανάπτυξης.

Για τη καλύτερη περιγραφή προγραμμάτων και υπηρεσιών που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη η ομάδα του ELSITO έχει ετοιμάσει μια φόρμα όπου προσωπικό και/ή συμμετέχοντες μπορούν να καταγράψουν τα βασικά στοιχεία του προγράμματος. Αυτή τη φόρμα είναι ως εξής:

Περιγραφή του προγράμματος ή της δράσης σας

Ελπίζουμε ότι όλα τα άτομα που εμπλέκονται στο πρόγραμμά σας θα συμμετέχουν στην ολοκλήρωση της περιγραφής αυτής.

Παρακαλώ χρησιμοποιείστε τις παρακάτω επικεφαλίδες ώστε να περιγράψετε το πρόγραμμά σας (η λέξη πρόγραμμα όπου χρησιμοποιείται συμπεριλαμβάνει προγράμματα, δραστηριότητες, δράσεις, υπηρεσίες κλπ)

1. Όνομα πρακτικής και ιστοσελίδας

2. Περιγραφή

(Παρακαλώ να γράψετε μια σύντομη περιγραφή του προγράμματος σας συμπεριλαμβάνοντας το γιατί πιστεύετε ότι αυτό το πρόγραμμα αποδεικνύει καλή πρακτική)

3. Τι στοχεύει αυτό το πρόγραμμα να πετύχει;

4. Τι κάνετε σε αυτό το πρόγραμμα;

(π.χ. δραστηριότητες, έργα)

5. Πως ξεκίνησε αυτό το πρόγραμμα;

6. Από πού προέκυψε η ιδέα για αυτό το πρόγραμμα;

7. Τι ήταν βοηθητικό και τι δημιούργησε πρόβλημα στην πορεία ανάπτυξης του προγράμματος;

Για παράδειγμα, υπήρξαν νομικά θέματα; Τι ήταν σημαντικό στην υπάρχουσα οργάνωση το οποίο βοήθησε, ή τι χρειάστηκε να αλλάξει; Πως συμμετείχε η τοπική κοινότητα;

8. Γιατί αυτό το πρόγραμμα λειτουργεί καλά;

Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει πρακτικά θέματα (π.χ. τους ανθρώπους που είχαν εμπλακεί σε αυτό, τις διαθέσιμες εγκαταστάσεις, την τοποθεσία, τα χρήματα) και επίσης θέματα που έχουν να κάνουν με το πώς οι άνθρωποι δουλεύουν και μαθαίνουν μαζί

9. Πως αποφασίζετε εάν το πρόγραμμα λειτουργεί καλά και τι χρειάζεται να αλλάξει;

Για παράδειγμα - ποιον ρωτάτε; Πόσο συχνά; Αυτό γίνεται γραπτά, μέσα από συζήτηση ή με άλλο τρόπο;

10. Πως λαμβάνονται οι αποφάσεις σε αυτό το πρόγραμμα;

Για παράδειγμα - ποιος παίρνει τις αποφάσεις; Ποιος οργανώνει το πώς θα εκτελεστούν αυτές οι αποφάσεις; Ποιος είναι νομικά υπεύθυνος για το πρόγραμμα;

11. Τι κόστος έχει η λειτουργία αυτού του προγράμματος;

Για παράδειγμα - εάν στη λειτουργία περιλαμβάνεται έμμισθο προσωπικό, πόσο προσωπικό απαιτείται, τι κτιριακές εγκαταστάσεις, εξοπλισμός ή υλικά; Εάν το πρόγραμμα λειτουργεί σε μια εθελοντική βάση, παρακαλώ να την περιγράψετε

12. Ποιος χρειάζεται να εργαστεί σε αυτό το πρόγραμμα;

Για παράδειγμα - πόσα άτομα και με τι είδους εμπειρία, προσόντα και/ή γνώση;

13. Αυτό το πρόγραμμα θα συνεχίσει να λειτουργεί στο μέλλον;

Εάν ναι, πως θα γίνει αυτό (π.χ. μακρόχρονη χρηματοδότηση, συμμετοχή ανθρώπων-κλειδιά)

14. Θα μπορούσε αυτό το πρόγραμμα να λειτουργήσει σε διαφορετικές συνθήκες;

Υπάρχουν κάποια πράγματα σχετικά με αυτό το πρόγραμμα τα οποία θα μπορούσαν να συμβούν κάπου αλλού; Ποια είναι τα πράγματα που δεν θα μπορούσαν να γίνουν σε κάποια άλλη κοινότητα, πόλη ή χώρα; Παρακαλώ εξηγήστε γιατί

15. Εάν σε αυτό το πρόγραμμα είχαν εμπλοκή και εργοθεραπευτές, περιγράψτε παρακαλώ τι πιστεύετε ότι θα είχαν να προσθέσουν στο πρόγραμμα.

16. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα ιδιαίτερα δυνατά και αδύνατα σημεία του προγράμματος;

17. Άτομο για επικοινωνία

Παρακαλώ να δώσετε τα στοιχεία ενός ατόμου (όνομα,

διεύθυνση, e-mail) με το οποίο μπορεί να επικοινωνήσει οποιοσδήποτε θελήσει να μάθει περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμά σας.

Μπορείτε να προσθέσετε καταγραφή αφηγήσεων από τους εκπαιδευόμενους σας για να μας βοηθήσετε να μάθουμε πως και με ποιο τρόπο δουλεύει το πρόγραμμά σας!! (Στους εκπαιδευόμενους συμπεριλαμβάνονται όλοι: λήπτες των υπηρεσιών, εργαζόμενοι, φοιτητές). Μετά την συμπλήρωσή του, παρακαλούμε αποστείλτε τη φόρμα/τις φόρμες, στο skanta@ath.forthnet.gr.

Κλείνοντας, τα μέλη της ελληνικής ομάδας του ELSITO ανέφεραν ότι από τις μέχρι τώρα δραστηριότητες του προγράμματος έχουν μάθει:

- οι ισότιμες σχέσεις προωθούν την ελευθερία (έκφρασης, ανάπτυξης, εξέλιξης). Μέσα από κοινές καθημερινές εμπειρίες μειώνεται η απόσταση στη θεραπευτική "εξουσία" και μοιράζεται η δύναμη που υπάρχει ανάμεσα στο θεραπευτή και τον λήπτη υπηρεσιών. Ο θεραπευτής έχει το δικαίωμα να μη συμμετέχει σε δραστηριότητες στις οποίες δεν νιώθει ο ίδιος άνετα.

- η εκμάθηση μέσα από τα έργα είναι μερικές φορές προτιμότερη καθώς είναι μία παραγωγική διαδικασία (δεν μου διδάσκουν αυτό που πρέπει να μάθω, αλλά το βιώνω. Είναι ένας δρόμος που ανοίγουμε μαζί αλλά δεν ξέρουμε πού θα καταλήξει!)

- η επικοινωνία έχει πολύ μεγάλη σημασία. Μπορεί προσωπικοί παράγοντες να αποτελέσουν τροχοπέδη, οι κενές λέξεις ή ένας διάλογος χωρίς ουσιαστικό θέμα συζήτησης να αποκλείσουν την επικοινωνία. Η ακρόαση όμως είναι πολύ σημαντικός παράγοντας, όπως επίσης και η ευκαιρία έκφρασης ακόμα και με αντικειμενικές δυσκολίες (χρήση της αγγλικής γλώσσας)

- η δημιουργία "χώρου" για επικοινωνία και έργα είναι σημαντική. Κάθε άτομο είναι μοναδικό και έχει κάτι να προσφέρει στην ομάδα.

- Το να μοιράζονται οι λήπτες υπηρεσιών κοινές εμπειρίες μέσα από τα έργα βοηθά στο να νιώθουν λιγότερο μόνοι.

Τέλος, με αφορμή τη συμμετοχή στην εκπαιδευτική σύμπραξη ELSITO, τα μέλη της ελληνικής ομάδας έχουν παρατηρήσει ορισμένες διαφορές στον χώρο εργασίας τους. Πιο συγκεκριμένα, έχουν δημιουργήσει νέες ομάδες με θέμα τον ελεύθερο χρόνο, έχουν αλλάξει τον τρόπο επικοινωνίας με τα μέλη των θεραπευτικών ομάδων, έχουν αλλάξει τη φιλοσοφία της λειτουργίας των ομάδων τους και έχουν προωθήσει το επάγγελμά τους στην εργοθεραπεία σε νέα πλαίσια που έχουν σαν κύριο στόχο την υποστήριξη και (επαν)ένταξη μεταναστών (ενηλίκων και ανηλίκων).